

Den Haag, 22 mei 2022

Van: Bestuur van de vereniging Vogelwijk Energie(k) en werkgroep Warmtevogel

Aan: College van Burgemeester en Wethouders gemeente Den Haag
Per email verstuurd aan duurzamestad@denhaag.nl en college@denhaag.nl

Betreft: Zienswijze transitievisie warmte Den Haag

Geacht college,

Ondergetekenden, het bestuur van de vereniging Vogelwijk Energie(k) en de werkgroep Warmtevogel, hebben kennis genomen van de concept-transitievisie warmte (TVW), die de gemeente op 23 februari 2022 heeft gepubliceerd. Via deze zienswijze maken wij gebruik van de mogelijkheid op het concept document te reageren.

Het is de hoogste tijd voor doortastende gemeentelijke regie, meer duidelijkheid, aanspreekpunten, loketten en ondersteuning voor huiseigenaren en bewoners. Dit perspectief zien wij onvoldoende terug in de concept TVW. In dit schrijven benoemen wij drie concrete punten die bij de vaststelling van de TVW zouden moeten worden meegenomen.

De vereniging Vogelwijk Energie(k) bestaat sinds 2009 en heeft op dit moment 265 leden. De vereniging heeft als doel alle wijkbewoners te helpen bij de energietransitie, met als punt op de horizon klimaatneutraal van de hele wijk in 2040. De acties en communicatie richt zich op de gehele wijk, niet alleen op de leden. De activiteiten, nieuwsberichten, en verslagen van bijeenkomsten kunt U grotendeels vinden op www.vogelwijkenergiek.nl. Met de activiteiten van Vogelwijk Energie(k) mag de wijk zich met recht koploper noemen bij de energietransitie van Den Haag met de adoptatie van de windturbine aan het zuidelijk havenhoofd in 2009, de eerste geheel elektrische wijkdeelauto in 2011, de eerste groenendaken actie in 2012, de versnelde uitrol van slimme meters in 2013 en de eerste “postcoderoos” zonnedaken in 2015 op twee scholen in de wijk.

Werkgroep Warmtevogel is opgericht naar aanleiding van een ledenraadpleging in november 2017 over de warmtetransitie en heeft als doelen om 1) in gesprek te gaan met gemeente over de warmtetransitie van de wijk, 2) wijkbewoners te informeren over “altijd goed” maatregelen, en 3) een “startproject” te ontwikkelen. De achtergrond van de werkgroep vindt U op <https://www.vogelwijkenergiek.nl/werkgroep-warmtevogel/>. De ‘charter’ van de werkgroep is goedgekeurd door de ALV na consultatie met de wijk.

Via Vogelwijk Energie(k) en de werkgroep is de Vogelwijk aangesloten bij het Haags Energie Netwerk (HEN), de warmtewerkgroep van Duurzaam Den Haag en bij verschillende provinciale, landelijke en internationale netwerken en initiatieven op het gebied van de warmtetransitie. De intensieve samenwerking met de gemeente heeft onder andere twee

grondige studies naar de warmtetransitie voor de Vogelwijk opgeleverd. De Vogelwijk is een van de drie wijken die onderzocht is in het kader van de landelijke TKI studie WINST (“Warmte Infrastructuur Nederland met verlaagde Systeem Temperatuur”) waarvan de resultaten gepubliceerd zijn in 2019. Daarnaast heeft de gemeente in 2020 nader onderzoek laten uitvoeren door DWA. De resultaten hiervan zijn in 2021 door de gemeente gepubliceerd in het wijkblad van de Vogelwijk. Deze studies en andere activiteiten in het kader van de warmtetransitie zijn te vinden op www.vogelwijkenergiek.nl.

Vogelwijk Energie(k) heeft tijdens de ontwikkeling van de TVW steeds intensief contact gehad met de gemeente zowel direct als in netwerk verband via de werkgroep “focuswijken” van de gemeente, en via de warmtewerkgroep van Duurzaam Den Haag. Daarbij hebben we telkens dezelfde punten ingebracht, die volgens ons de kern vormen voor een effectieve transitie, waarbij de bewoners actief worden betrokken.

Wij verzoeken het college om bij de vaststelling van de TVW onze punten mee te nemen. Deze punten zijn eerder met uw ambtenaren besproken, reflecteren de signalen die we van wijkbewoners krijgen en sluiten aan bij de eerder genoemde studies.

1. Geef meer informatie over de urgentie en over het proces

Het beleid en de maatregelen die in de TVW worden aangekondigd zijn zeer ingrijpend. Om woningeigenaren daar in mee te krijgen zal er veel meer en duidelijker gecommuniceerd moeten worden over de urgentie van klimaatbeleid en het transitieproces. De TVW is enerzijds uitvoering van overheidsbeleid, maar anderzijds heeft de gemeente ook de verantwoordelijkheid om de inwoners daarin mee te krijgen. Ook de toelichting op de keuzes die in het TVW gemaakt worden (wat kan nu al, wat nog niet, waarom) is onvoldoende om bewoners mee te krijgen in het beleid. Overigens had de wethouder goede antwoorden op deze vragen tijdens de behandeling van het concept TVW in de gemeenteraad. Wij verzoeken de gemeente om op afzienbare tijd meer schriftelijke informatie te geven aan bewoners over de urgentie en keuzes in het proces. Deze informatie kan vervolgens ook door wijkinitiatieven gebruikt worden om bewoners daarin mee te krijgen.

2. Maak meer snelheid met het maken van keuzes en de daarvoor benodigde participatie

Het verduurzamen van woningen is een ingrijpende zaak, zowel financieel als organisatorisch als belastend voor het hele gezin. Veel maatregelen worden pas genomen als de gemeente duidelijkheid geeft over het toekomstige energiesysteem van de wijk. Landelijk wordt aangegeven dat huiseigenaren minimaal 8 jaar moeten krijgen om hun huis toekomstklaar te maken. Voor de huizen in de Vogelwijk, grotendeels gebouwd in de jaren '20-'50, is verduurzaming vaak alleen mogelijk in combinatie met een grootschalige verbouwing. Voor onze wijk is nu nog geen duidelijke keuze gemaakt. Wij verzoeken de gemeente om voortvarend een goed onderbouwde keuze te maken voor het toekomstig energiesysteem van de wijk en hiermee niet te wachten tot een revisie van het TVW over 5 jaar. Vanzelfsprekend kan de gemeente deze keuze alleen maken na een zorgvuldig participatietraject met de betrokken huiseigenaren en bewoners waarmee dus zo snel mogelijk begonnen moet worden.

3. Geef meer handelingsperspectief en ondersteuning voor “gele wijken”

Voor de “gele wijken” adviseert de gemeente om aan de slag te gaan met isolatie en om installatie van een hybride warmtepomp te overwegen. Voor het isoleren ontbreekt echter duidelijkheid wat er van woningeigenaren verwacht wordt. Hoeveel isolatie is er nodig? Welke aanpassingen zijn nodig aan het afgiftesysteem? Tevens weten we uit ervaring dat er veel te weinig capaciteit is bij de aannemers en installateurs die het werk moeten uitvoeren. Wij verzoeken de gemeente daarom op korte termijn meer duidelijkheid te geven wat er verwacht wordt van woningeigenaren in de “gele wijken” en maatregelen te nemen om woningeigenaren te ondersteunen met advisering en om te zorgen voor meer capaciteit in de uitvoering (betaalbare en kwalitatief goede aannemers en installateurs). Zonder aanvullende maatregelen worden huiseigenaren opgezadeld met een perspectief waar de meeste mensen in de praktijk weinig mee kunnen. Voor wat betreft de hybride warmtepompen verzoeken wij de gemeente om aan te sluiten bij het landelijk beleid ten aanzien van verplichte installatie van hybride warmtepompen. Wij verzoeken de gemeente om een advies voor een hybride warmtepomp veel beter te onderbouwen. Zeker wanneer dit (voor onze jaren-30 huizen) verder gaat dan het advies of de verplichting die gesteld wordt vanuit de landelijke overheid. Wanneer is het wel of niet zinnig om een hybride warmtepomp te installeren? Welke isolatiegraad moet eerst behaald worden? Leidt dit niet tot dubbele kosten en inspanning voor de woningeigen en voor de bredere maatschappij?

Graag zijn wij bereid om deze punten desgewenst mondeling nader toe te lichten.

Met vriendelijke groeten,

Vogelwijk Energie(k)	Werkgroep warmtevoegel
Rutger van Hoogstraten (voorzitter) Den Haag, 22 mei 2022 Paul Schlotter Guus Meijer Jort Verhulst Dick Tielrooij	Erwin Mulders Peter van Vendeloo Kike Beintema Arjan Kuijstermans Paul Schlotter Rutger van Hoogstraten